



1. Avvikelsehantering

Inledning

Hälso- och sjukvårdspersonal är enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659) skyldig att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Personalen ska i detta syfte till vårdgivaren rapportera risker för vårdskador samt händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada. Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete och i föreskrift om vårdgivares systematiska patientsäkerhetsarbete (HSLF-FS 2017:40) framgår det att varje vårdgivare ska ansvara för att det ledningssystem som ska finnas innehåller de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller de krav som ställs. Avvikelsehanteringen är ett led i detta kvalitetssystem.

Begrepp

En avvikelse är en händelse som medfört eller skulle ha kunnat medföra någon typ av skada för en patient, och som inte är förväntad utifrån patientens tillstånd eller vårdens karaktär. En avvikelse kan vara:

- ett tillbud, där en risksituation uppstått som skulle kunna ha lett till en vårdskada
- en negativ händelse, dvs. en situation där en vårdskada verkligen uppkommit

Med allvarlig vårdskada avses enligt samma bestämmelse vårdskada som

1. är bestående och inte ringa eller
2. har lett till att patienten fått ett väsentligt ökat vårdbehov eller avlidit

Avvikelserapporteringens syfte

Syftet med att rapportera inträffade avvikelser inom hälso-och sjukvård är att dra lärdom av tillbudet eller den negativa händelsen och att med riskförebyggande insatser förhindra att samma typ av avvikelse inträffar igen inom verksamheten.

Ärendegång och ansvar

Vårdpersonalens ansvar

1. Avvikelse ska omedelbart rapporteras till tjänstgörande sjuksköterska eller annan legitimerad personal som utan dröjsmål ska bedöma vilka åtgärder som ska vidtas samt dokumentera dessa i patientens journal.



2. Den som upptäckt avvikelsen skriver avvikelse rapport. Detta ska helst ske i samband med händelsen. Där noteras även namnet på den tjänstgörande sjuksköterska eller annan legitimerad personal som kontaktats.
3. Tjänstgörande sjuksköterska eller annan legitimerad personal noterar på avvikelse rapporten sin bedömning och åtgärd.
4. Avvikelse rapporten ska göras färdig snarast och lämnas vidare till verksamhetschefen.

Verksamhetschefens ansvar

- tillse att medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), utan dröjsmål, kontaktas vid allvarliga avvikelser. MAS gör bedömning om utredning och anmälan enligt lex Maria ska göras
- månadsvis rapportera in avvikelser till MAS
- tillse att MAS får de kopior på avvikelser, som MAS på begäran vill ha in, med annat tidsintervall än ovan beskrivet
- tillse att vårdpersonalen i verksamheten fullgör skyldigheten att rapportera både risker och händelser som har, eller kan ha medfört vårdskada
- följa upp och analysera verksamheten utifrån avvikelser, så att åtgärder kan vidtas för att förbättra vården
- systematiskt (årsvis) bevara avvikelse rapporterna (original). Avvikelse rapporterna kan gallras efter 5 år
- årligen göra en sammanställning av gångna årets avvikelser. Sammanställningen ska innehålla enhetens statistik, vidtagna åtgärder utifrån analys av avvikelser under perioden samt planering av det fortsatta patientsäkerhetsarbetet på enheten. Detta ska ingå i den årliga patientsäkerhetsberättelsen som skickas till MAS. Denna ska vara sammanställd **senast den 1 mars** enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659)

Exempel på vad som ska rapporteras som HSL-avvikelse

- Fall och fallskador
- Trycksår
- Avvikelser inom läkemedelshantering
- Utebliven eller fördröjd undersökning, diagnos, vård, behandling eller rehabilitering som varit motiverad enligt vetenskap och beprövad erfarenhet
- Utebliven riskbedömning för fall, nutrition och trycksår.
- Felaktigt utförd vård eller behandling
- Felaktig, otillräcklig eller vilseledande information till patient eller närstående
- Felaktig eller utebliven dokumentation
- Felaktig, otillräcklig eller vilseledande informationsöverföring mellan vårdpersonal eller olika vårdenheter
- Felaktig användning eller felaktigt underhåll av medicintekniska produkter
- Tillbud och negativa händelser som förorsakats av brister i arbetsrutiner, i vårdens organisation eller i samarbetet mellan olika vårdenheter
- Vårdrelaterade infektioner
- Självmod samt försök till självmord



SOLLENTUNA KOMMUN
Vård- och omsorgskontoret

Namn på riktlinje:

1. Avvikelsehantering

Godkänd av:

Erik Lindén, medicinskt ansvarig sjuksköterska

Senast reviderad:

2022-07-25

Avvikelse där annan vårdgivare är involverad

Ibland kan en avvikelse (enligt ovan givna exempel) uppstå eller uppmärksammas i samband med vårdens övergångar (exempelvis vid in-/utskrivning från sjukhus, besök på vårdcentral, inskrivning från ordinärt boende). I dessa fall är det viktigt att berörd vårdgivare (för sjukhus: berörd vårdavdelning) får ta del av avvikelsen. Verksamhetschef eller sjuksköterska ansvarar för att ombesörja detta och även bevaka/säkerställa återkoppling. Avvikelser som berör **Danderyds sjukhus** ska, utöver kontakt med berörd vårdavdelning, även skickas till registrator.ds@regionstockholm.se.